

Ս'եր աղբը երկար ժամանակէն 'ի վեր վարժած է մեծ յոյսեր տնուցանել իւր Հովառապետաց և հովուաց վրայ : Եւս ակնկալութիւնը գոչցեալ սովորաւ կան դարձած է՝ ոչ միայն հասարակ ժողովրդեան համար , այլ նա և գրա-
գիտաց : Եւստարակցա եւր , որ Լորըն տիր Վ : Գէորգ Կաթողիկոսի ընտրու-
թեանէն և օծաւ մէն 'ի վեր մեր ընթերցա-
սեր ազգայինք ակնկալութեամբ լեցուն գրութեանք շատ կարգացած են և տակաւին կը կարգան : Ուստի և մեր աւելորդ չեմք համարիր հրատարակել այս անգամ յաւաստ լեցուն փոքրիկ առ-
ջապատութիւն մը , զոր Կարինէն ազ-
ղած է խմբագրութեանս Ստեփան Տէր Սարգսեան Տարսնցի պատանին հրա-
տարակելու թախանձանք :

ՅՕԺ.ՈՒՄՆ

ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒՆԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ

Սուրբ Եղեմիտի մասին 'ի րանիս :
Հայեր ամբ իրար համայնք աւելին :
Իւրեւնիւմի ժողով հայոց սրբոց
Օծաւ Եղեմիտեան Հայր համուրդ Հայոց :
Փառն փառն Եղեմիտեան համ շուշան վարդեր
Թախէք Թախիթիք , Եւստարակց
Յոյս աւել ժամկտը և աչք Եւստարակց
Միշտ 'ի ծիրանի 'ի Հայր մեր Հայրանց :
Հայոց շէշ իւր շէշն կաթին աւել Մերան :
Մերայ աւ օծեց զհաւատ ընտանին :
Հայոց Հայրապետ Ստեփան Գրիգորի
Հաստաւ , աւել Հայրին նախ հովանի :
Հատ բեկեալ սրտեր և տխուր հայր
Հուշ իւրին իրենց կենաց գործադիր :
Հուշ և յարութիւն Տէր մեր Հայրապետ :
Մենք օրենքի դեպ միշտ 'ի դարս անկեալ :
Հայ ժողով յերկնի , ճանաչ զի թագին
Տեառն Հայրապետի փեսայ աւել Զարին :
Ի յիշմածին նոր Կաթողիկոս
Հայր հեղ Հայրենեայ և թշուառաց յոյս :
Արատ Մարտին սարին դառնակին
Ընտան զի Վհիգ ուկեառ գրողի :
Հայոց երանայք լոյն կարգան 'ի Հայս
Իւրեւնիւմ բարեպա յիշելով յապալս :

Ի Պոլս 1867 Մայիս 22

* * *

Հեռեւեալ նամակը՝ զոր լինու-
նած եմք Վահրէէն հրատարակելու
խնդրանք , գրած է Վ . Պօսեյի Մեծ ,
Եւստարակց մի , Եւստարակց մի որ ընդհա-
նուր երեսփոխանական ժողովոյ ան-
դամակցութեան պատիւն ունի , և ազ-
գասիրական գործոց մէջ առաջին դա-
հը : Թէ և Վեհ . Սրբազան Հօր ան-
փառասիրութիւնը չէր ներեր Հան-
գիստ միջոցաւ հրատարակել սոյն ու-
շաղրութեան արժանի գրութիւնը ,
այլ 'ի պատիւ թախանձանաց Մեծա-
պատիւ նամակագրին , որ Եւստարակց
Եւստարակց յոգնեցեան բարեպառ անձն է՝
կրտսիպաւ Վահրէ միջոցաւ հրատա-
րակել :

Վահրէ 1868 յունվար 24

«Մեծապատիւ Սրբազան Հայր :
«Սինդեա հոս պանդխտարանից կամ
լաւ ևս ճգնարանից մէջ առանձնացած
ազգասիրական եւանդեամբ հոգ և մաշ
ըլլալով կ'ազգայնէիր ըստ Գաւթի :
«Հայրեք զողջաւնէ զԵրուսաղէմի , և
զճնաթեանէն ոչք սիրէիք զնա ոչ : Վի-
կըսէր և միտ կը գնէր . . . Եւստարակց
բազան հայր . գու միայն պատերուն
կոյրէն անգրագարած յիշեալ աղա-
ղակից ունեւորացը արձագանգը կը
լսէիր և կ'ընդունէիր անբութեամբ . ին-
չու . վասն զի Երուսաղէմի ճնաթեան
փափաքողները քովէ գ հեռու կը գրու-
նուէին :

«Եւստարակցիք , թէ եւ մեծագոյն
մասամբ Երուսաղէմի ճնաթեան յան-
կարգը էին , այլ առ ահի . . . չէին
համարձակեր հոգեւոր Հօրդ մերձե-
նալու :

«Իսկ անոնք ոչք վաղադոյն զրոտ-
ցած էին 'ի սիրայ Երուսաղէմի , աւել
լի եւս հեռի կը փախէին . որով Հայ-
րաբանի պանդխտարանից սիրողներէն
և թէ չսիրողներէն միահամուռ դա-
տարկուած ասուգիւ ճգնաւորանի կերպ
պարսկէն առած էր :

«Եւ չայր իմ, անոր համար որ առաջորդ կը յեղեղէիր ամեն օր, թէ «Վո՞յ ինձ. զի ընդ երկար եղեւ պանդխտ առթիւն իմ, զի բնակեցայ ես ի վերանս Կեդարու » : Եւ ներէ՛ Սրբազան չայր, որ այդ բացառանքաւ թեանդ, ան օրերը իմ անհամաձայն գտնուիլս հոս անկեղծաբար խոստովա նիմ, ներէ՛ վայրիկ մի բացարձակ բեւե ինձի, թէ ան պանդխտաւորը որ ձեռ զի Կեդարու վրան կը համարուէր ան առեւ ինձի Եւսեփայ որբաւորը թուեցաւ :

«Վո՞յ ամն զի երբ Պօլսէն գալով հոն Սրբազնութիւնդ բաղմնալ գտայ, ըստիպուեցայ՝ մէկէն աղաղակել օւրա խութեամբ ըստ Եսայի, թէ «Հա սեալ լային սող մեր առ գրունս քո՝ Լորուսաղէմ » :

«Ի՞նչ քաղցր է ինան վայրկեանները, յորում Սրբազնութեանդ հայրակոն սէրն ու գործը կրկայելէի. իսկ հիմա ափսոս. այն ամենաքաղցր տեսութե նէդ զրկուելով գրեթէ ստանձնած հոգեպարար զուարթութենէս խաղաղ զրկուեցայ :

Եւ քաղցր վայրկեանները ուր հանապազօր Սրբայ չօրդ ընկերացած ողջ գասիրական օգտակար խորհրդածութեամբդ կը զմայլէի, միթէ՛ հետզ տա ըրի . . . :

«Եւ զուարթագին ժամերը՝ որով քու գեղեցիկ սկզբանցդ աշխուհամ ճաշակը մտքիս մէջ կ'որոճայի, միթէ՛ շատ համարեցիր ինձի :

«Ի՛հ, Թողուցիր գնացիր օրօխ վրայ ազգային յառաջագիմական ձեռնարկութեանց հիմնագիրը, միթէ՛ ես կըլնամ մոռնալ անոր ճարասար հիմնագիրը :

«Թող տուր ուրեմն Սրբազան չայր, հարցնել զղղունէ Լորուսաղէմի, և զճնութեանէն. վասն զի կը սիրեմ՝ զնո, կը սիրեմ և զձեզ որ գիշեր ցերեկ ա

նոր և Եղգիս բարեշնորութեան համար ձենձերեկով անորոտունջ կը զոհուիք :

«Վո՞յ ինչ կ'ըսէ թող բո՛ւ, տար բոտուգութիւնը ահա ես անձամբ վերահասու եղայ, ճշմարիտ է այն Տաճկաթորձ առածը թէ մարդու մը ինչ ոգւոյ տէր ըլլալը երեք նշանաւոր միջոցաւ կը հաստատուի. այսինքն, գիշերաւորձ ընկերութեան առեւտրա կան յարաբերութեան, և կամ պանդխտակցութե և ուղեկցութեան մէջ :

«Եւ վրէն երկուքով՝ ձեզի խաղաղ վեճակակից չըլլաւս, անհնար էր վերահասու ըլլալ. իսկ երրորդ միջոցին մասնակցութեան այնքան բարեբաղդ գտնուեցայ, մինչեւ Եղգիստական աշխարհահռչակ բրգանց ստորտար ուղեկցեցայ Վեհիդ :

Հոն ո՞վ կ'հաւատար, որ Վրինչորի անհեթեթ պարանոցին քով նստելէ ետեւ, պատուական չայր, այն հրաշակերտ քարակարիւսն ալ վերելակելով մինչեւ բուրգին սարաւանդակը պիտի հանգչէիր :

«Ճշմարիտը բո՛ւրով՝ վերելակելու սկսած առեւնէդ այնպէս կը կարծէի, թէ հսկայաշնորհութեան կէտը չհասած՝ աւելի յառաջ երթալէ պիտի հրաժարիք, վասն որոյ մտքս այնպէս ըմբռնեցի, որ եթէ առանց վշատելու և զանգի տելու կտրիստասարին հասնելու կաբող ըլլաք, ազգային արդար իրաւանց ինդրոյն դժուարութիւնն ալ ունիւ իւելու կը յաջողիք անկասկած :

«Եւ յանկարծագէտ խորհուրդը մտքիս մէջ խնամով տեղաւորելէ ետեւ դարձայ եօթնհարաշնան բուրգին, ուրուն հսկայաշար աստիճաններուն և մանուածոյ հետոյք վրայ անտեսանելի եղած էիք. և ստիպաւ տակաւ բարձրացնելով անխարկութիւնս մինչեւ քաղաքունը հասուցի, Եստուած իմ, ի՞նչ կը տեսնեմ. . . հոն Սրբազան չայրաւ

թիւնդ արագահոս հանգչեր էիր պերճ
ճութեամբ : հոն փառաւոր գլուխդ
բուրգին ահոճիդ բարձրութենէն շո-
ղափնէր խորհրդայն լուծումը կը շնոր-
հէիր վեհմեութեամբ : ալ յաղթական
գարծիդ կրտստէի ես ալ բերկրաւոր
համբերութեամբ . . . :

« Զատար և աւելցողիդ ծանուցա-
նելով՝ որ պատկառելի անունդ դա-
գաթնաբուրգին վրայ քանդակել ու-
լած եո , յորմէ իրաւունք ունեցայ
հետեւցնել . թէ օր մը Մագպայն ընդ-
հանուր իրաւանց և օգտին համար տա-
րած յաղթութեամբ փառաւոր յիշու-
տակը ոչ միայն համագրեաց իւրա-
քանիկ որոտեալ վրայ պիտի դրոշ-
մուի , այլև Պատմութեան անջնջելի
էջերը ոսկեռաւիւք պիտի արձանագ-
րուի . որպէս զի ետեւէ եկող մեր գաւ-
կնները և թուրները նիւթական ցաւոյ-
ւածոց հետ այս անմահ յիշատակն ալ
անկորուստ սիրով ժաւանգեն . . . :

« Կհա այս օրինակ ազգասիրական ջա-
նից և ոգնութեանցդ փորձը ակններե
առնելով ստիպուեցայ փարկէ սիրովը-
թող իմանայ աշխարհ , թէ ես անանկ
մէկուն սիրահարեցայ , որ ինձի կեանք
տուող սիրելի Ղլչիս վերակենդանու-
թեան նիւթական և բարոյական տա-
րերքները աճեցնելու և արգիւնաւս-
րելու համար զօրհանապաղ փոյթե-
ռանդն կը ձգնի :

Ըջատու թիւն , վիշտ , բամբասանք
և ամեն կերպ տառապանաց հարուած-
ները յանուն Ղլչին քանի որ գէմն
եղէն , իրեն փառք և պարծանք կը հա-
մարի :

« Ես որոյ սիրելի և յաւիտեան
պիտի սիրեմ գնէք Զայր պատուական .
թէեւ քաղցրափայլ տեսութենէդ գլու-
կուեցայ , այլ հայրական սիրոյդ փա-
ռաւոր յիշատակաւ կ'ապրիմ հոս հը-
րաշապէս . . . :

Ինչ պրանելի հեղանիւթ է սէրը՝
Զայր իմ , որ այսպէս մարդուն սրտին
և ոգւոյն մէջ սրբամարտաւ ծաւալե-
լէ ետեւ՝ յաւիտեան կ'ապրի . փան զի
ճշմարիտ սէրը գերեզման չունի :

« Զոն աստուծոյ երկրպագելի Տա-
ճարին մէջ Զայր իմ՝ խնկարկած ժամա-
նակդ յիշէ . որ ես ալ հոս սիրոյս բուր-
վառաւք քու սրտիդ հոյակապ տա-
ճարը մտած ջերմեռանդութեամբ կը
խնկարկեմ . որպէս զի սիրոյ յաւիտե-
նական ԱՂԲԻԻԲԸ աւելի ևս փառա-
ւորուի :

Զոն Մոտուածային լուսավառ սրբ-
բաղարը մտած փառաբանութեամբ
նախասօնակ կատարած առեւդ յիշող-
բեր՝ որ ես ալ հոս սրտիս սիրոյ ջահե-
րը լուցած սրբոյ հօրդ նախերգանգ
կը դայրայեմ , որպէս զի սիրոյ անսպառ
ԱՅՅՄԸ տեսնելով բարեհաճի մեր սրտի
նորարծարձ ջահերը վառ ՚ի վառ պահել :

« Եստե՛հ տեւ ազգային մանկտին
ինձի ընկերելով Սրբազան հօրդ հա-
մար Սողմոսեղութիւնը վերառաքե-
լակով . « Օրհնեցէ՛ք զքեզ տէր՝ ի Սի-
օնէ . և տեղեւս դու զգարութիւն
Ղլրուստեղմ զամենայն աւաւրս կե-
նաց քոյ » :

« Եմաճեցեն և յետոս դարձցին ա-
մենեքեան՝ ոչ քառեն զՍիօն : »

« Զաճեցէ՛ք ընդունել այս իմ սիրա-
լիր երգերս , որ ներկայիւ ծրարեալ
սրբոյ Զօրդ կը ձնեմ . հաճեցէ՛ք սիրոյ
նախնայ երախտիս Զայր պատուա-
կան , ընդգրկել , և փոխարէն Ձեր կեն-
սապարտ օրհնութիւնները զեղու-
առատաբար : »

Եմնապատիւ և սրբազան Զօրդ
կամ միամ ամենախոնարհ ծառայ : »

